

2011 Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 27, s.58-71

**TEKNOLOJİ ve TASARIM DERSİ PROGRAMI ÜZERİNE İŞ EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞ ve DÜŞÜNCELERİNİN BELİRLENMESİ
(ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ)**

**Aydın ŞIK¹
Ali KOÇ²**

ÖZET

2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren ilköğretim okullarında İş Eğitimi dersinin yerine farklı bir programla Teknoloji ve Tasarım dersi uygulamaya geçirilmiştir. Bu çalışma ile ders programının, günümüzün ve geleceğin şartlarına ne ölçüde uygun bir program olduğu araştırılmıştır. Araştırmada, her iki dersin programını da uygulamış olan İş Eğitimi dersi branşına atanmış öğretmenler belirlenmiştir. Belirlenen öğretmenlerin programları karşılaştırarak Teknoloji ve Tasarım dersi programı hakkında görüş ve düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş Eğitimi, Teknoloji Eğitimi, Teknoloji ve Tasarım

**THE DETERMINATION of THE OPINIONS and THOUGHTS of HANDCRAFT
TEACHERS on THE CURRICULUM of THE TECHNOLOGY and DESIGN
COURSES**

(EXAMPLE of ANTALYA PROVINCE)

ABSTRACT

Since the 2006-2007 Educational year, a different curriculum of Technology and Design classes has been put into practice instead of Handcraft classes at primary schools. With this study, it has been searched whether this curriculum is suitable for the conditions of the present and future, or not. In the research, the teachers who have performed the curriculums of both of the subjects have been chosen. The opinions and thoughts of the specified teachers, who have compared the curriculums of the Technology and Design lessons, are tried to be determined.

Key Words: Instruction of crafts, Technology education, Technology and desing

1. GİRİŞ

Eğitim, ilk insan topluluklarından günümüze kadar insanları en çok meşgul eden konu olmuştur. Bu nedenle eğitim, insanlığın varoluşundan günümüze kadar birçok bilim dalının etkisi ile önemli değişimlere uğrayarak gelişen ve durağan olmayan bir bilim alanıdır.

Planlı bir eğitim, öğretim okulda olur. Çocuk, ilk eğitim öğretimini ailesi ve çevresinde olsa da gerçek anlamda eğitim ve öğretimini okulda öğretmenler rehberliğinde bir program çerçevesinde pekiştirir. Eğitimde istenen sonucun alınması mutlaka bir program çerçevesinde yapılan eğitimle olur. Bu nedenle gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde sürekli temelde “eğitimin çağdaş bir yorumunun” yapılmaya çalışıldığı görülecektir. Örneğin Japonya’da sürekli olarak eğitim öğretim sistemi eğitimin tüm

¹ Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitimi Fakültesi, Endüstriyel Teknoloji Eğitimi Bölümü, aydins@gazi.edu.tr

² MEB, aldesa2605@hotmail.com

katılımcıları ile birlikte tartışılmakta ve reform çalışmaları yapılmaktadır (Arslan ve Eraslan, 2003: 10).

Eğitim ve öğretimin etkili ve verimli olması, ders programlarına bağlıdır. Programlar hazırlanırken bütün unsurlar dikkate alınmalıdır. Programın gerçekçi hazırlanması programa işlevsel imkân sağlayacaktır (Doğan, 1979: 3) Eğitim programları, günün şartlarına göre değiştirilmeli, bilimsel veriler ışığında yeniliklerden her zaman yararlanılmalıdır. Eğitimde ihtiyaçlar değiştikçe, programlarında gerekli uyumu sağlayabilmeleri için esnek olmaları gerekir. Ayrıca eğitim ve öğretimle ilgili yeni çağdaş uygulamalar ortaya çıktıkça ders programlarının da günün koşullarına göre yenilenmesi elbette şarttır.

İngiltere eski Başbakanı Blair'in bir konuşması dikkat çekicidir "İngiltere'nin on sekizinci yüzyılda serveti toprak idi. On dokuzuncu ve yirminci yüzyılda toprağın yerini fabrikalar ve sermaye aldı. Yirmi birinci yüzyılda ise servetimiz insan olacaktır. İnsan potansiyelini özgürleştirmeli, yeteneklere vurulmuş zincirleri koparmalıyız" (Kaptan, 1999: 2-5). İşte bu sebeptir ki en büyük yatırım geleceğimiz olan çocuklarımızın eğitimine yapılan yatırımdır. Çünkü insan hayatı boyunca sürekli öğrenir.

Bu araştırmanın amacı İlköğretim okullarında 2006–2007 eğitim öğretim yılından önce İş Eğitimi dersine girmiş öğretmenlerin Teknoloji ve Tasarım dersi programı hakkındaki görüşlerini belirlemektir.

1.1. Teknoloji ve Tasarım Dersi Programı (MEB, 2008: 1-51)

2006- 2007 eğitim öğretim yılına kadar İlköğretim okullarında okutulan İş Eğitimi dersi uygulamadan kaldırılmış yerine Teknoloji ve Tasarım dersi uygulamaya konulmuştur.

1.1.1. Teknoloji ve Tasarım dersi programın genel amaçları

Teknoloji ve Tasarım dersi öğretim programını tamamlayan öğrencilerin;

- 1-Merak eden, soru sormaktan çekinmeyen, gözlem ve araştırma yapmaya hevesli bir kişiliğe sahip olmaları,
- 2-Çevresindeki olay ve mekânlar arasındaki ilişkiyi kendine has bir bakış açısıyla değerlendirmeleri,
- 3-Karşılaştıkları güçlükleri yenmek için özgün çözümler üretmeleri,
- 4-Öz güvenini, hayal gücünü ve estetik duygularını geliştirmeleri,
- 5-Kendisi ve çevresi ile barışık, rekabete ve yeni yaşantılar edinmeye açık olmaları,
- 6-Bağımsız olarak düşünebilme alışkanlığı edinmeleri,
- 7-Özgün tasarımlar ortaya çıkarmaları,
- 8-Aldığı kararları değerlendirmeleri ve sorumluluklarını taşımaları,
- 9- Gelecek ile ilgili kurgular yapmaları,
- 10-Teknolojik gelişmeler karşısında kendilerini yenilemeleri,
- 11-Duygu ve düşüncelerini farklı yollarla ifade etmeleri amaçlanmaktadır.

1.1.2. Teknoloji ve Tasarım dersi programın vizyonu

Teknoloji ve Tasarım dersi öğretim programının vizyonu, kendisinin ve toplumun yarınını daha yaşanabilir hâle getirmek için sorunların farkına varan, çözümler üreten, yaratıcı ve hayal gücü gelişmiş, düşüncelerini kurgulayan ve ifade eden, öğrenmeyi öğrenen, sorgulayan, girişimci, değişim ve gelişime açık sorumluluk bilinci gelişmiş bireyler yetiştirmektir.

1.1.3. Teknoloji ve Tasarım dersi programının yapısı

Program, her biri 6, 7, 8. sınıfta devam eden üç kuşaktan oluşmaktadır. Bunlar; düzen, kurgu ve yapımdır. Kuşaklara özgü her yıl için ayrı ayrı odak noktaları tespit edilmiştir

A- Düzen kuşağında öğrenciler;

1-Düşünmeyi öğrenme ve yaşamlarındaki olaylara farklı açılardan bakarak değerlendirme anlayışı geliştirirler.

2-Doğadan, yaşamdan ve kendinden yola çıkarak mekân, yüzey, birim, tekrar, ritim, düzen, uyum, bütünlük, topluluk vb. kavramları yapılandırır.

3-Değişkenliği olmayan biçimleri (kare, yuvarlak, çizgi) kullanarak özgün düzenler (tasarım) oluştururlar.

4-Değişkenliği olmayan biçimlerle oluşturduğu düzende renk, yön ve oran kavramlarını ifade ederler.

5-Yaratıcılıklarını; gözlem, arama, sorgulama ve denemelerle öğrenme sürecinde geliştirirler.

6-Teknoloji ve Tasarım kültürünün oluşması için gerekli zihinsel alt yapıyı oluştururlar.

Düzen kuşağı odak noktalarının sınıflara göre dağılımı şu şekildedir;

6. SINIF- Düşünmeye İlk Adım

7. SINIF- Birimden Bütüne

8. SINIF- Bütünde Farklılık Oluşturalım

B- Kurgu kuşağında öğrenciler;

1-Yaratıcı düşüncelerini yaratıcı düşünmenin ilk basamağı olan düşünmeyi öğrenme yönünde adımlar atılan “düzen” kuşağındaki temel üzerine yapılandırır.

2-Merak ve hayal ettikleri ile değiştirmeyi, geliştirmeyi ve kolaylaştırmayı düşündüklerinden çözüme yönelik fikir ve hayal güçlerini yazarak, çizerek somutlaştırır.

3-Çözüme yönelik düşüncelerini başkaları tarafından doğru anlaşılmasını sağlayacak nitelikte çizer ve çevresiyle paylaşırlar.

4-Düşüncelerini yasal koruma altına alma süreçlerini fark ederler.

Kurgu kuşağı odak noktalarının sınıflara göre dağılımı şu şekildedir;

6. SINIF- Düşünelim Çözelim

7. SINIF- Düşüncelerimizdeki Değişim ve Gelişim

8. SINIF- Düşüncelerimizi Koruyalım

C- Yapım kuşağında öğrenciler;

1-Diğer kuşaklarda geliştirdikleri becerilerini somut bir ürünle ortaya çıkarmada kullanırlar.

2-Çevrelerindeki oluşumları gözlemleyerek olanlar ile olması gerekenleri fark ederler.

3-Tasarım sürecini, sorunların çözümü için uygulayarak somut tasarımlar yaparlar.

4-Tasarımlarını tanıtmaya yönelik etkinlikler planlayarak gerçekleştirirler.

5-Ürünlerinde gerekli gördükleri inovasyonu yaparlar.

Yapım kuşağı odak noktalarının sınıflara göre dağılımı şu şekildedir;

6. SINIF- Nasıl Üretelim?

7. SINIF- Üretiyoruz

8. SINIF- Üretelim Tanıtalım

1.1.4. Teknoloji ve Tasarım dersi programının özellikleri

1-Öğrencilerin gelişim düzeyi, ilgi, yetenek, ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak hazırlanmıştır.

2-Sarmal program anlayışına uygundur.

3-Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından kabul edilerek yayımlanmış (İlköğretim 1–8 Türkçe, Hayat Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji) dersler için kabul edilen ortak becerileri içermektedir.

4-Uygulamada, öğrenciyi aktif bir katılımcı ve sorunları araştırmacı birey hâline getiren, öğrenci merkezli yaklaşımı esas almıştır.

5-Kuşakların odak noktalarına yönelik sınıf, grup ve bireysel etkinlikleri içermektedir.

6-Öğrencilerin kendilerine olan öz güvenlerini geliştirebilmeleri, durumlara farklı açılardan bakmaları ve farklı çözümler önerebilmeleri amacıyla bilim adamları ve mucitlerin biyografilerine, inovasyon ve buluş hikâyelerine yer vermektedir.

7-Sınıfta yapılacak etkinliklerin öncesinde, öğrencilerin yaratıcılıklarını harekete geçirmek amacıyla uyarıcı yöntemlere yer veren etkinlikleri kapsamaktadır.

8-Öğrencilerin bireysel beklenti, ihtiyaç ve ilgilerine göre şekilleneceği için esnek bir yapıya sahiptir.

9- Sonuç değerlendirmeye birlikte süreç değerlendirmeyi de öngörmektedir.

1.1.5. Teknoloji ve Tasarım dersi ölçme ve değerlendirme ölçekleri

Ölçme ve değerlendirme, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin başarılarını saptamak, eksikliklerini belirlemek, öğrencinin süreç içerisindeki gelişimine ilişkin geri bildirim sağlamak amacıyla yapılır. Bu programda değerlendirme, öğrenme sürecine önem verir ve öğrencinin gelişimini izlemeyi amaçlar.

Değerlendirme yapılırken öğrencilerin;

- 1- Problem çözüme yeteneklerinin ne kadar geliştiği,
- 2- Üst düzey düşünme becerilerinin ne kadar geliştiği,
- 3- Üretim sürecinde ne kadar öz güvene sahip olduğu,
- 4- Estetik görüşlerinin ne kadar geliştiği,
- 5- Sosyal becerilerinin ne kadar geliştiği, göz önünde bulundurulur.

Programda kullanılacak ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri şunlardır;

Teknoloji ve Tasarım dersi programının ölçme değerlendirme, klasik ölçme değerlendirme yöntemlerinden farklı olarak görüşme, gözlem, sözlü sunum, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, öz değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarı gibi yöntemlerdir. Bu yöntemlerle sadece öğrenme ürünü değil, sürecin de değerlendirilmesi amaçlanmıştır; başka bir yenilik olarak öz değerlendirme, grup değerlendirme formları aracılığıyla öğrencilerin kendilerini ve arkadaşlarını değerlendirmelerine katkı sağlanmaları amaçlanmıştır.

1.2. İş Eğitimi –Teknoloji ve Tasarım Dersi Öğretmeni

Bir eğitim programının çağdaş yöntemlere uygun olarak çok güzel hazırlanmış olması, onun başarıyla uygulanıp iyi sonuçlar vermesi için yetersizdir. Bu işte en önemli rolü yerine göre kaynak veya çevre ayarlayıcısı olan öğretmen yerine getirmektedir (Çilenti, 1984: 23).

Öğretmenlik, öğretmekten ibaret değildir. Öğretmenlik mesleği onu yapanın kişiliği, bilgisi, toplumsal ilişkiler dokusu ve yaşam felsefesi ile bütünleşmesi gereken bir meslektir (Celep, 2007: 44-74). Öğretmenlik mesleği eski mesleklerden biri olup, çok meşakkatli bir uğraştır. Geleceğimiz olan gençleri yetiştiren, onları eğiten ve öğreten kişi elbette ki öğretmendir. Bu nedenle öğretmen, öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir (Fidan ve Erden, 1998: 50).

Teknoloji eğitiminin kalitesi ve verimi öğretmenlerin yetişmesine bağlıdır. Eğitim sistemimiz için gerekli öğretmenleri yetiştirme programı geliştirirken, toplumdaki gelişmelerinde dikkate alınması gerekir. Bu gelişmeler şöyle sayılabilir. Öğrencilerin daha fazla zamanlarını okulda geçirmeleri, sosyal gruplar arasında geçişleri kolaylaştırmak, tarımın küçülmesi sanayi ve hizmet kesimlerinin artması, bilimsel ve teknolojik gelişmelerdir (Doğan, 1983: 137-139).

Teknoloji Eğitimi öğretmeni yetiştirme programlarının hazırlanmasında şu konuların göz önünde bulundurulması gerekir;

- 1-Teknolojinin dayandığı bilimsel ilkeleri kavramak,
- 2-Teknoloji Eğitimi dersleri ile diğer dersleri bütünleştirmek,
- 3-Çağdaş yaşamda, teknolojinin bilimsel, sosyal, kültürel ve eğitsel değerini bilmek,
- 4-Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yorumunu yapabilecek zihinsel yeterliliğe sahip olmak,
- 5-Alanında araştırma geliştirme ve değerlendirme çabalarını yapmak,
- 6-Teknoloji alanına giren konuları öğretecek mesleki bilgi birikimi olmak,

7-Teknolojinin insan yaşamındaki etkisi ve teknolojik gelişmeleri takip etmek,

8-Mesleki rehberlik alanında yeterli bilgi birikimi olmalıdır (Doğan, 1983: 140).

Ülkemizde İş Eğitimi öğretmeni yetiştirmek için önceleri Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hizmet içi eğitim kursları açılarak öğretmen yetiştirilmiştir. 1975 yılında Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu kurulmuş, 1982 yılında bu okul Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Teknoloji Eğitimi bölümüne dönüştürülmüştür. Bu bölümde 1993 yılına kadar İş Eğitimi (İş ve Teknik, Ev Ekonomisi, Ticaret Eğitimi) öğretmeni yetiştirilmiştir. 08.01.1993 Gazi Üniversitesi senatosu aldığı bir kararla Endüstriyel Sanatlar Eğitimi Fakültesi kurulmuş ve aşağıdaki bölümler oluşturulmuştur.

- 1- Aile ve Tüketici Bilimleri Eğitimi Bölümü.
- 2- Bilgisayar Eğitimi Bölümü.
- 3- Endüstriyel Teknoloji Eğitimi Bölümü.
- 4- İşletme Eğitimi Bölümü.
- 5- Eğitim Bilimleri Bölümü.

Bu bölümlerden Aile ve Tüketici Bilimleri, Endüstriyel Teknoloji Eğitimi ve İşletme Eğitimi bölümü mezunları ilköğretim okullarına 2006-2007 eğitim öğretim yılına kadar İş Eğitimi (Teknoloji) öğretmeni olarak atanmışlardır. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 21.03.2006 tarihli 24 sayılı kararı ile İş Eğitimi dersi kaldırılarak yerine Teknoloji ve Tasarım dersi konmuştur. Bu dersin yürütülmesinde ise öncelikle Talim Terbiye Kurulunun 14.07.2005 Tarih ve 194 sayılı kararın geçici onuncu maddesi ile İş Eğitimi dersine giren öğretmenlerin Teknoloji ve Tasarım dersine girmelerine karar verilmiştir. Ayrıca Talim ve Terbiye Kurulunun 13.03.2007 tarihli ve 16 sayılı kararı ile farklı branşlarda olup kadrolu veya görevlendirme şeklinde İş Eğitimi öğretmenliği yapanları istekleri hâlinde bir defaya mahsus olmak üzere 30.09.2007 tarihine kadar, alan değişikliği başvurusu yapanları, Teknoloji ve Tasarım dersi öğretmeni olarak atanmışlardır.

Talim ve Terbiye Kurulu, Teknoloji ve Tasarım dersi öğretmenlerini, “Teknoloji ve Tasarım kültürü oluşmuş, gelişmeleri takip eden, tasarımın her aşamasını bilen, öğrenmeye istekli, öğrenmeyi bilen, hayal gücü gelişmiş, yaratıcı, düşünen, araştıran, sorgulayan, kurgulayan, bilişim teknolojilerini amacına uygun kullanabilen, değişime ve gelişime açık ve alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını uygulayabilen eğitimciler” olarak tanımlamaktadır (Yazıcıoğlu ve ark., 2008: 11).

İlköğretim okullarında 2006–2007 eğitim öğretim yılından önce İş Eğitimi dersine girmiş öğretmenlerin Teknoloji ve Tasarım dersi programı hakkındaki görüşlerini belirlemektir.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

- 1.Öğretmenlerin branşları itibari ile; ders programın genel amaçları, yapısı, özellikleri ve programla ilgili genel bilgiler konularında öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2.Öğretmenlerin kıdemleri itibari ile; ders programın genel amaçları, yapısı, özellikleri ve programla ilgili genel bilgiler konularında öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3.Öğretmenlerin cinsiyetleri itibari ile; ders programın genel amaçları, yapısı, özellikleri ve programla ilgili genel bilgiler konularında öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4.Programın amaçları, vizyonu, yapısı, özellikleri, ölçme araç ve teknikleri, günümüz teknolojik gelişmeleri, uygulama alanları, öğrenci ilgileri dikkate alınarak hazırlanmış mıdır?

5.Okullarının fiziki durumları, donanımları, programın uygulanmasında ne ölçüde yeterlidir?

6.Programın olumlu, olumsuz yönleri ve karşılaşılan güçlükler genel olarak nelerdir?

Bu araştırma, 2006–2007 eğitim öğretim yılından önce Teknoloji ve Tasarım dersi öğretmenliği ile ilişkilendirilen daha önce İş Eğitimi öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada İlköğretim Teknoloji ve Tasarım dersi programı üzerine İş Eğitimi öğretmenlerinin görüş ve düşüncelerinin belirlenmesi üzerine bazı değişkenlere (branş, mesleki kıdem ve cinsiyet) göre incelenmiştir. Bu nedenle araştırma, var olan bir durumu araştırmaya yönelik olması nedeniyle tarama modelinde betimsel bir araştırmadır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni olarak Antalya ili seçilmiştir. Antalya ilinin evren olarak seçilmesinin nedenleri şöyle belirtilebilir. Antalya ilinin ülkemizin her bölgesinden göç alması, tarım, sanayi ve turizmin iç içe geçmiş olması, birbirine yakın okulların dahi olanaklar açısından birbirlerinden çok farklılıklar göstermesi gibi özellikler belirtilebilir.

Araştırmanın örneklemini ise Antalya Büyükşehir Belediyesi ile Serik ve Elmalı ilçelerinde toplam 35 İlköğretim Okulu ve bu okullarda görev yapan 74 öğretmen oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veriler iki yolla toplanmıştır. Birincisi kaynak araştırması, ikincisi ise anket tekniği kullanılarak bilgi elde edilmiştir. Araştırma, kaynak araştırmasında elde edilen bilgiler ışığında, 2006-2007 eğitim öğretim yılından önce İş Eğitimi dersine girmiş olan öğretmenler tespit edilmiş, bunların aralarından tesadüfen seçilen toplam 74 öğretmen ile birebir görüşülerek anket çalışması yapılmıştır. Ankette 63 soru sorulmuş olup, bu soruların 6 tanesi kişisel, 11 tanesi programın amaçları ile ilgili, 15 tanesi kuşaklarla ilgili, 9 tanesi programın özellikleri ile ilgili, 17 tanesi ise programla ilgili genel sorular 5 tanesi ise açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Kaynak araştırması 2009 yılı şubat ve haziran ayları arasında, anket çalışması ise 2009 yılı eylül ve ekim ayları arasında yapılmıştır. Öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkaran bu anket çalışmasında elde edilen bilgiler ve yapılan kaynak araştırması, çalışmanın materyalini oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde anketlerde öğretmenlerin verdiği cevaplara 0-3 arası puanlar verilmiştir, Buna göre; “Katılıyorum (evet)” 3 puan, “Kısmen” 2 puan, “Katılmıyorum (Hayır)” 1 puan,

“Hiçbiri” 0 puan, olarak puanlandırılmıştır. Bu şekilde puanlandırmadan sonra ölçme aracı ile toplanan verilerin analizinde Statistical Package for Social Sciences (SSPS– 13) paket programından faydalanılmıştır. Ölçme aracının her bir boyutunda ve bu boyutlarda yer alan her bir maddenin betimsel istatistik hesaplamaları yapılmış, bu amaçla her boyutun ortalaması ve her bir boyutta yer alan maddelerin madde ortalamaları (\bar{x}), standart sapmaları (Ss) ve F değerleri P değerleri bulunmuştur. Ayrıca açık uçlu olarak sorulan sorularda ise elde edilen bilgiler önemlerine göre maddeler haline getirilmiştir.

Öğretmenlerin kıdem ve branşlarına göre Teknoloji ve Tasarım dersi öğretim programına ilişkin görüşleri arasındaki farklılıklar konusunun irdelenmesinde tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetleri ders programına yönelik düşünceleri açısından fark belirlemek için Student t testi yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Kişisel sorularla ilgili bulgular ve yorumlar

Çizelge 1. Cinsiyetlerine göre öğretmen dağılımı

Cinsiyet	Kişi sayısı	Yüzdeler
Erkek	24	%32,4
Kadın	50	%67,6
Toplam	74	%100

Çizelge 1’de çalışmaya katılanların %32,4’ü erkek, %67,6’sı kadın öğretmenlerden oluşmaktadır.

Çizelge 2. Kıdemlerine göre öğretmen dağılımı

Kıdem	Kişi sayısı	Yüzdeler
1-10 yıl	17	%23,0
11-20 yıl	42	%56,8
21-30 yıl	13	%17,6
30- sonrası	2	%2,7
Toplam	74	%100,0

Çizelge 2’de %23,0’ü 1-10 yıl arası, %56,8’i 11-20 yıl arası, %17,6’sı 21-30 yıl arası, %2,7’si 30 yıl ve üzeri kıdeme sahip oldukları görülmüştür. Buna göre çalışmaya katılan öğretmenlerin kıdemleri itibari ile çok büyük bir kısmının alanlarında gerekli birikim ve deneyime sahip oldukları söylenebilir.

Çizelge 3. Branşlarına göre öğretmen dağılımı

Branş	Kişi sayısı	Yüzdeler
İş Teknik	19	%25,7
Ev ekonomisi	22	%29,7
Ticaret	10	%13,5
Diğer	23	%31,1
Toplam	74	%100,0

Çizelge 3’te katılımcıların %25,7’sini İş ve Teknik, %29,7’sini Ev Ekonomisi, %13,5’ni Ticaret, %31,1’ni diğer branşlardan mezun olmuş ancak değişiklik yaparak İş Eğitimi öğretmeni olarak atanmışlardır. “Teknoloji eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen

görüşleri” üzerine yapılan bir araştırmada İş Eğitimi dersine giren öğretmenlerin %46’sı farklı branşlardan atanmış öğretmenlerden oluştuğu tespit edilmiştir (Mutlu, 2001: 29).

Çizelge 4. Öğretmenlerin kıdem ve branş dağılımları

Kıdem	İş Teknik	Ev ekonomisi	Ticaret	Diğer	Toplam
1-10 yıl	3	9	-	5	17
11-20 yıl	12	8	10	12	42
21-30 yıl	4	5	0	4	13
30-sonrası	0	0	0	2	2
Toplam	19	22	10	23	74

Çizelge 4’te öğretmenlerin kıdem ve branş dağılımına bakıldığında İş ve Teknik eğitimi ve diğer branş öğretmenlerinden 12’ser tanesi ile Ticaret öğretmenlerinin tamamının 11-20 yıl arası Ev Ekonomisi branşı öğretmenlerinin ise 8 tanesinin 11-20 yıllık kıdeme sahip olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 5. Öğretmenlerin kıdem ve cinsiyet dağılımı

Kıdem	Erkek	Kadın	Toplam
1-10 yıl	7	10	17
11-20 yıl	11	31	42
21-30 yıl	6	7	13
30 yıl ve sonrası	0	2	2
Toplam	24	50	74

Çizelge 5’te öğretmenlerin kıdem ve cinsiyetleri arasında ilişkide ise dağılımın normal olduğu ancak 42 öğretmen ile en kalabalık öğretmen grubunun 11-20 yıl arasında olduğu bu öğretmen grubunun 31’ni kadın, 11’ni erkek öğretmenlerden oluştuğu ayrıca iki grup arasında büyük bir fark olduğu söylenebilir. Katılımcıların çoğunun kıdem itibari alanlarında yeterli miktarda bilgi birikimine sahip oldukları söylenebilir.

Çizelge 6. Öğretmenlerin branşlarına göre Teknoloji ve Tasarım dersi öğretim programına ilişkin görüşleri arasındaki farklılıklar

	Branş	Kişi sayısı	Ortalama	ss	F	p	Gruplar arası fark
Ders programının amaçları	İş Teknik	19	24,1053	3,95664	0,513	0,675	(İş Teknik - Diğer)
	Ev ekonomisi	22	22,5000	5,60400			
	Ticaret	10	23,1000	5,23768			
	Diğer	23	22,3043	5,27804			
	Toplam	74	22,9324	5,02141			
Ders programının yapısı	İş Teknik	19	32,8947	4,42084	0,325	0,807	
	Ev ekonomisi	22	31,0909	7,14416			
	Ticaret	10	31,6000	7,86271			
	Diğer	23	31,2174	6,52935			
	Toplam	74	31,6622	6,36617			
Ders programının özellikleri	İş Teknik	19	19,1579	3,56313	0,101	0,959	
	Ev ekonomisi	22	19,6364	4,21500			

Çizelge 6'nın Devamı

	Ticaret	10	19,0000	4,21637			
	Diğer	23	19,0435	4,29035			
	Toplam	74	19,2432	4,00620			
Ders programı ile ilgili genel bilgiler	İş Teknik	19	34,7368	3,94183	3,248	0,027	(İş Teknik - Diğer)
	Ev ekonomisi	22	32,1818	4,64590			
	Ticaret	10	30,6000	5,10338			
	Diğer	23	30,5217	5,02602			
	Toplam	74	32,1081	4,87534			

Çizelge 6'da ders programının amaçları konusunda dört farklı branş öğretmeninin anketimize vermiş oldukları yanıtlar çerçevesinde ortalamalarına bakıldığında İş ve Teknik branşı öğretmenleri (24,1053), Ev Ekonomisi öğretmenleri (22,5000), Ticaret öğretmenleri (23,1000), ve Diğer branş öğretmenleri ise ortalamaya (22,3043) sahip olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizinden elde edilen F değeri (0,513) branşlara göre amaçlar konusunda İş ve Teknik eğitimi öğretmenleri ile diğer branşlardaki öğretmenlerin görüş ve düşünceleri arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur.

Çizelge 6'da sonuçlara bakıldığında İş ve Teknik branşı öğretmenleri (32,8947), Ev Ekonomisi öğretmenleri (31,0909), Ticaret öğretmenleri (31,6000), ve diğer branş öğretmenleri ise ortalamaya (31,2174) sahip olduğu saptanmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizinden elde edilen F değeri (0,325) branşlara göre amaçlar konusunda anlamlı farklılık olmadığını ortaya koymuştur ($p=0,807$). Burada programın yapısının uygun olarak hazırlandığı konusunda bütün branşların görüş birliği içinde olduğu görülmektedir.

Çizelge 6'da dört farklı branş öğretmeninin anketimize vermiş oldukları yanıtlara bakıldığında İş ve Teknik branşı öğretmenleri (19,1579), Ev Ekonomisi öğretmenleri (19,6364), Ticaret öğretmenleri (19,0000) ve diğer branş öğretmenleri ise ortalamaya (19,0435) sahip olduğu görülmektedir. Bu ortalamalar arasındaki fark (tek yönlü varyans analizinden elde edilen F değeri (0,101)) branşlara göre programın özellikleri konusunda anlamlı farklılık olmadığını ortaya koymuştur ($p=0,959$). Buna göre programın özelliklerinin derse uygun olarak hazırlanmış olduğu söylenebilir.

Çizelge 6'da programla ilgili genel sorular çerçevesinde ortalamalarına bakıldığında İş ve Teknik branşı öğretmenleri (34,7368), Ev Ekonomisi öğretmenleri (32,1818), Ticaret öğretmenleri (30,6000), ve diğer branş öğretmenleri ise ortalamaya (30,5217) sahip olduğu görülmektedir. Yapılan tek yönlü varyans analizinden elde edilen F değeri (3,248) çıkmıştır.

Program ile ilgili genel sorulara yönelik verilen cevaplarda, İş ve Teknik öğretmenleri ile diğer branş öğretmenleri arasında anlamlı bir görüş farkı olduğu saptanmıştır.

Bu sonuçlara göre bütün branş öğretmenlerinin programın yapısı ve özellikleri konusunda belirgin ve anlamlı bir farklılığın olmadığı ancak programın genel amaçları ve genel sorulara yönelik verilen cevaplarda, İş ve Teknik dersi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenleri arasında belirgin bir görüş farkı olduğu görülmüştür.

Çizelge 7. Öğretmenlerin kıdemlerine göre Teknoloji ve Tasarım dersi öğretim programına ilişkin görüşleri arasındaki farklılıklar

	Kıdem	Kişi sayısı	Ortalama	ss	F	p
Ders programın amaçları	1-10 yıl	17	22,7059	5,74200	0,817	0,489
	11-20 yıl	42	22,9524	5,13692		
	21-30 yıl	13	23,9231	3,72965		
	30-sonrası	2	18,0000	1,41421		
	Toplam	74	22,9324	5,02141		
Ders programın yapısı	1-10 yıl	17	30,7059	6,44946	0,276	0,842
	11-20 yıl	42	32,2381	6,98364		
	21-30 yıl	13	31,2308	4,26524		
	30-sonrası	2	30,5000	6,36396		
	Toplam	74	31,6622	6,36617		
Ders programın özellikleri	1-10 yıl	17	19,8824	4,10613	0,397	0,755
	11-20 yıl	42	19,3095	4,26265		
	21-30 yıl	13	18,3077	3,06552		
	30-sonrası	2	18,5000	4,94975		
	Toplam	74	19,2432	4,00620		
Ders programı ile ilgili genel bilgiler	1-10 yıl	17	32,3529	5,20746	0,183	0,908
	11-20 yıl	42	32,3095	5,16786		
	21-30 yıl	13	31,3077	3,66025		
	30-sonrası	2	31,0000	5,65685		
	Toplam	74	32,1081	4,87534		

Çizelge 7'de öğretmenlerin programın genel amaçlarına, yapısına, özelliklerine ve programla ilgili genel sorulara verdikleri cevaplar dikkate alındığında kıdem sürelerinin etkisinin belirgin bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir. Buradan şu yoruma varılabilir; öğretmenlerin programın genel amaçlarına, yapısı, özellikleri ve programla ilgili genel sorulara verilen cevaplar dikkate alındığında kıdem süresi faktörüne dayalı belirgin etkiler oluşturmamaktadır.

Çizelge 8. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Teknoloji ve Tasarım dersi öğretim programına ilişkin görüşleri arasındaki farklılıklar

	Cinsiyet	Kişi sayısı	Ortalama	ss	F	P
Ders programın amaçları	Erkek	24	22,3750	5,71659	1,059	0,307
	Kadın	50	23,2000	4,69042		
	Toplam	74	22,9324	5,02141		
Ders programın yapısı	Erkek	24	30,8333	7,36423	1,723	0,193
	Kadın	50	32,0600	5,86727		
	Toplam	74	31,6622	6,36617		
Ders programın özellikleri	Erkek	24	18,7500	4,28597	0,091	0,764
	Kadın	50	19,4800	3,88739		
	Toplam	74	19,2432	4,00620		
Ders programı ile ilgili genel bilgiler	Erkek	24	31,9167	5,66390	1,082	0,302
	Kadın	50	32,2000	4,50850		
	Toplam	74	32,1081	4,87534		

Çizelge 8’de öğretmenlerin programın genel amaçlarına, yapısına, özelliklerine ve programla ilgili genel sorulara verdikleri cevaplar dikkate alındığında öğretmenlerin cinsiyetleri ile ders programına yönelik düşünceleri açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır.

3.5. Açık uçlu sorularla ilgili bulgular

Ölçme ve değerlendirme işlemi nasıl yapıyorsunuz? sorusuna verilen cevaplar arasında en çok ön plana çıkanlar kısaca şunlardır;

- 1- Programda verilmiş olan ölçme ve değerlendirme ölçeklerini aynen kullanıyoruz.
- 2- Kendi hazırlamış olduğumuz ölçme değerlendirme ölçeklerini kullanıyoruz.
- 3- Programda ki ölçme değerlendirme ölçeklerinden bazılarını kullanıyoruz.
- 4- Programda öngörülen süreç ve sonuç değerlendirmesini değerlendiriyoruz.
- 5- Zümre öğretmenleri tarafından hazırlanmış olan ölçekleri kullandıklarını belirtmişlerdir.

Derste uygulanabilecek yeni etkinlikler neler olabilir? sorusuna verilen cevaplar arasında en çok ön plana çıkanlar kısaca şunlardır;

- 1- Basit teknik resim çizimleri etkinlik olarak verilebilir.
- 2- Çalışma ortamları ile ilgili araştırma ve inceleme gezi etkinlikleri olabilir.
- 3- Günlük hayatta kullanılacak güncel konularla ilgili etkinlikler olabilir.
- 4- Öğrencilerin çevreye duyarlılığını artırıcı etkinlikler olabilir.
- 5- Bilimsel buluşların maketlerinin yapımı ile ilgili etkinlikler olabilir.

Derste karşılaştığımız güçlükler nelerdir? sorusuna verilen cevaplar arasında en çok ön plana çıkanlar kısaca şunlardır;

- 1- Öğrenciler düşüncelerini kâğıda aktarmada ve çizim yapmada zorlanıyorlar.
- 2- Okullarımızda atölye, araç ve gereç donanım sıkıntısı çekiyoruz.
- 3- Eğitim sisteminin sınav odaklı olması öğrencilerin bazı derslere ilgisini azaltıyor.
- 4- Öğrencilerin derse olan ilgilerinin yeterli olmaması nedeni ile yeni fikirler üretmiyorlar.
- 5- Öğretmeni sınırlayan bir program olması nedeni ile zaman kaybı ve etkinlikler için ayrılan sürelerde boşluklar çok olmaktadır.

Size göre Teknoloji ve Tasarım dersinin olumlu tarafları nelerdir? sorusuna verilen cevaplar arasında en çok ön plana çıkanlar kısaca şunlardır;

- 1- Öğrenciyi düşünmeye yönelten öğrenci merkezli bir ders olması.
- 2- Araştırmaya ve özgün tasarımlar yapmaya uygun olması.
- 3- Öğrencilerin yeni teknolojik gelişmelerde haberdar olmalarını sağlamakta.
- 4- Tasarımların hayata geçirilmesini sağlıyor.
- 5- Güncel problemlerin fark edildiğini göstermektedir.

Size göre Teknoloji ve Tasarım dersinin olumsuz tarafları nelerdir? sorusuna verilen cevaplar arasında en çok ön plana çıkanlar kısaca şunlardır;

- 1- Değerlendirme ölçeklerinin çok ayrıntılı olması.
- 2- Etkinliklere ayrılan sürelerinin fazla olması.
- 3- Uygulama alanlarının yeterli donanımına sahip olmaması.
- 4- Öğrencilerin derslere hazır gelmemeleri.
- 5- Üretilen ürünler günlük hayatta kullanılmadığında derse olan ilgi azalmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışmada, programın amaçlarına, yapısına, özelliklerine ve programla ilgili genel sorulara verilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin hem kıdem süreleri hem de cinsiyetleri, konu üzerinde belirgin ve anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir.

Branş itibari ile programın amaçları ve programla ilgili genel sorularda İş ve Teknik eğitimi öğretmenlerinin diğer branş öğretmenleri arasında belirgin ve anlamlı bir farklılığın olduğu söylenebilir. Bu durumda Teknoloji ve Tasarım programının İş ve Teknik Eğitimi programına daha yakın olduğunu söylemek mümkündür.

Çalışmanın geneline bakıldığında programın avantaj ve dezavantajları olduğu tespit edilmiştir. Şu ana kadar Teknoloji ve Tasarım programı alanında yapılan çalışmalar yeterli görülmemektedir. Programın hedefine ulaşılabilmesi için daha fazla araştırmalar yapılmalıdır.

5. KAYNAKLAR

- Arslan, M., Eraslan, L. (2003). “ Yeni Eğitim Paradigması ve Türk Eğitim Sisteminde Dönüşüm Gerekliği”, Milli Eğitim Dergisi, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/arslan-eraslan.htm> (15.03.2009).
- Celep, C. (2007). “*Eğitim Bilimine Giriş (Meslek Olarak Öğretmenlik)*”, Anı Yayınları, Ankara.
- Çilenti, K. (1984). “*Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*”, Kadioğlu Matbaası, Ankara.
- Doğan, H. (1979) “*Analiz Hazırlama*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Doğan, H. (1983). “*Teknoloji Eğitimi*”,Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). “*Eğitime Giriş*”, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Kaptan, S. (1999) “Eğitimi Arıyorum”, **21.Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi, Eğitimde Yansımalar V**, Hüseyin Hüsnü Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ankara, S.2-5.
- MEB.(2005). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 14.07.2005 tarih ve 194 sayılı kararı.
- MEB.(2007). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 13.03.2007 tarih ve 16 sayılı kararı.

- MEB (2008). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Teknoloji ve Tasarım Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6-7-8. Sınıflar)* Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- Mutlu, T. (2001). “Teknoloji Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri”, (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S., Şanlı, H. S., ve Celep G. S. (2008). “Ülkemizde ve Dünyada Teknoloji ve Tasarım Eğitimi”, <http://art-e.sdu.tr/docs/yazicioğlu-2pdf> (22.04.2009).